

D.El.Ed. દ્વિતીય વર્ષ કોર્સ – 5(A) ગુણભાર યોજનાની વિસ્તૃત રૂપરેખા

કોર્સનું નામ:- 5(A) સામાજિક વિજ્ઞાન

સમય:- ૧.૩૦ કલાક

કુલ ગુણ:- ૩૫

(૧) પ્રશ્ન પ્રકાર આધારિત ગુણભાર ફાળવણી

પ્રશ્નપ્રકાર	પ્રશ્નસંખ્યા	ગુણભાર	ટકા
અનાત્મલક્ષી પ્રશ્નો	૦૮	૦૮	૨૨.૮૬
ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો	૦૭	૧૭	૪૮.૫૭
નિબંધલક્ષી પ્રશ્નો	૦૨	૧૦	૨૮.૫૭
કુલ	૧૭	૩૫	૧૦૦

(૨) કઠિનતા મૂલ્ય આધારિત ગુણભાર ફાળવણી

કઠિનતા મૂલ્યનો પ્રકાર	ગુણભાર	ટકા
સામાન્ય	૧૦	૨૮.૫૭
મધ્યમ	૧૭	૪૮.૫૭
કઠિન	૦૮	૨૨.૮૬
કુલ	૩૫	૧૦૦

(૩) પાઠ્યક્રમ આધારિત ગુણભાર ફાળવણી

પ્રકરણ ક્રમાંક	પદ્ધતિ-પ્રશ્નમાં સમાવિષ્ટ પ્રકરણ (પ્રકરણના નામ)	ફાળવેલ ગુણભાર	ટકા
૧	સામાજિક વિજ્ઞાનનું સ્વરૂપ	૦૩	
૨	સામાજિક વિજ્ઞાનની અગત્યની સંકલ્પનાઓ	૦૩	
૩	બાળકોની સમજ, અધ્યયન-અધ્યાપન સાહિત્ય	૦૩ + ૫*	
૪	પદ્ધતિશાસ્ત્ર અને મૂલ્યાંકન	૦૬	

(૪) ધોરણ / વિષય / જ્ઞાન, સમજ અને ઉપયોજન આધારિત ગુણભાર

ધોરણ	કુલ ગુણ-૨૦
૬	૦૬
૭	૦૭
૮	૦૭
કુલ	૨૦

વિષય	ફાળવેલ ગુણભાર
ઈતિહાસ	૦૭
ભૂગોળ	૦૭
નાગરીકશાસ્ત્ર	૦૪
અર્થશાસ્ત્ર	૦૨
કુલ	૨૦

પ્રકાર	ગુણભાર	ટકા
જ્ઞાન	૧૨	૩૪.૩૯%
સમજ	૧૩	૩૭.૦૪%
ઉપયોજન	૧૦	૨૮.૫૭%
કુલ	૩૫	૧૦૦%

(5) ત્રિપરમાણીય ગુણભારની ફાળવણી

પ્રશ્ન	પ્રશ્ન પ્રકાર								કુલ પ્રશ્નો અને કુલ ગુણ
	અનાત્મલક્ષી		ટૂંક જવાબી				નિબંધલક્ષી		
	01 ગુણ	2 ગુણ	3 ગુણ	4 ગુણ	5 ગુણ	6 ગુણ			
1	3(3)	5(5)	-	-	-	-	-	-	8(8)
2	-	-	4(2)	4(2)	-	-	-	-	8(4)
3	-	-	-	-	3(1)	6(2) 3(1)*	-	-	9(3) 3(1)*
4	-	-	-	-	-	-	5(1) 5(1)*	5(1)	10(2) 5(1)*
કુલ	3(3)	5(5)	4(2)	4(2)	3(1)	6(2) 3(1)*	5(1) 5(1)*	5(1)	35(17) 8(2)*

સૂચના:-

- બ્લ્યુ પ્રિન્ટમાં * ફૂદડી દર્શાવતા પ્રશ્નો વિકલ્પ પ્રશ્નો સૂચવે છે.
- કૌસ બહારના અંક પ્રશ્નોના કુલ ગુણ દર્શાવે છે.
- કૌસ અંદરના અંક પ્રશ્નોની કુલ સંખ્યા દર્શાવે છે.

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

પ્રશ્ન નંબર	પ્રશ્નની વિગત	ગુણ
1	નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર એક વાક્યમાં લખો.	08
2	નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર ટૂંકમાં લખો.	08
3	નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર ટૂંકમાં લખો.	09
4	નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર મુદ્દાસર લખો.	10
	કુલ	35

સૂચના:- આ નમૂનારૂપ માળખું હોવાથી કોઈપણ પ્રકરણમાંથી અલગ-અલગ પ્રકારના પ્રશ્નો પૂછી શકાશે.

- એકમ દીઠ ગુણભાર જળવાઈ રહે તેની ખાસ કાળજી રાખવી.

* વિષયવસ્તુ ગુણભાર – 20 ગુણ

ધોરણ	સત્ર	એકમ
6	1	પ્રકરણ – 1, 7, 9
6	2	પ્રકરણ – 2, 6, 12
7	1	પ્રકરણ – 1, 2, 6, 7, 9
7	2	પ્રકરણ – 3, 5, 7, 8
8	1	પ્રકરણ – 3, 7, 8, 9
8	2	પ્રકરણ – 2, 3, 8, 9

ગુણભાર ફાળવણી-

વિષયવસ્તુ - 20 ગુણ

પદ્ધતિશાસ્ત્ર - 15 ગુણ

કુલ 35 ગુણ

સૂચનાઓ:-

- નીચેના બધાજ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
- પ્રશ્નની સામે કૌસમાં ગુણ દર્શાવેલ છે.
- વિકલ્પના પ્રશ્ન જે તે પ્રશ્ન માટે જ છે.

પ્રશ્ન – 1 નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર એક વાક્યમાં લખો.

[08]

1. ઇતિહાસ જાણવાના બે સ્ત્રોત જણાવો.
2. સિંધુખીણની સંસ્કૃતિના ગુજરાતમાં મળી આવેલ બે નગરોના નામ લખો.
3. પૃથ્વીનું ધરીભ્રમણ એટલે શું?
4. ગુજરાતમાં આવેલા બે કૃત્રિમ સરોવરો જણાવો.
5. મહાનગરપાલિકાના મુખ્ય વહીવટી અધિકારી કોણ હોય છે?
6. ઇતિહાસકારના બે નામ લખો.
7. નકશાના ચાર અંગો લખો.
8. ધોરણ – ૬ દ્વિતીય સત્રમાં પ્રોજેક્ટ પદ્ધતિથી અધ્યાપન કરાવી શકાય તેવા એકમનું નામ લખો.

પ્રશ્ન – 2 નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર ટૂંકમાં લખો.

[08]

9. કચ્છના રણની વિશેષતાઓ જણાવો.
10. ખેતપેદાશ વધારવા સરકારે લીધેલા ચાર પગલા જણાવો.
11. સામાજિક વિજ્ઞાન ધોરણ-૭ પ્રથમ સત્રના પાઠ્યપુસ્તકના મુખપૃષ્ઠ વિશે લખો.
12. સામાજિક વિજ્ઞાનની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરો.

પ્રશ્ન – 3 નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર ટૂંકમાં લખો.

[09]

13. ભૂપૃષ્ઠની દ્રષ્ટિએ ભારતના કેટલા ભાગ પડે છે? કોઈ એકની વિશેષતાઓ જણાવો.
14. જાહેર મિલકતની જાળવણી એ આપણી જવાબદારી છે. વિધાન સ્પષ્ટ કરો. અથવા
14. મુખ્યમંત્રીના કાર્યો જણાવો.
15. પ્રાચીન હસ્તપત્રો ઇતિહાસ સમજવામાં મદદરૂપ થાય છે. સમજાવો.

પ્રશ્ન – 4 નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર મુદ્દાસર લખો.

[10]

16. ભારતમાં રાષ્ટ્રવાદના ઉદયના કારણોની ચર્ચા કરો.
17. ચર્ચા પદ્ધતિના સોપાનો જણાવી તેનો વર્ગખંડમાં વિનિયોગ કઈ રીતે કરશો, ઉદાહરણ સાથે જણાવો.

અથવા

17. પૃથ્વીના ગોળાની ઉપયોગીતા જણાવી તમે તમારી શાળામાં પૃથ્વીના ગોળાની પસંદગી સમયે કઈ બાબતોનું ધ્યાન રાખશો ?

D.El.Ed. દ્વિતીય વર્ષ કોર્સ – 5(B) ગુણભાર યોજનાની વિસ્તૃત રૂપરેખા

કોર્સનું નામ:- 5(B) પદ્ધતિશાસ્ત્ર અને વિષયવસ્તુ - હિન્દી (ઘોરણ - 5 થી 8)

પદ્ધતિશાસ્ત્ર અને વિષયવસ્તુ - સંસ્કૃત (ઘોરણ - 6 થી 8)

સમય:- કલાક

કુલ ગુણ:- 35

(1) પ્રશ્નવાર અને પ્રશ્નપ્રકાર મુજબ ગુણભાર ફાળવણી :

વિષય	પ્રશ્ન	પ્રશ્ન પ્રકાર												કુલ પ્રશ્નો અને કુલ ગુણ			
		અનાત્મલક્ષી પ્રશ્નો				ટૂંક જવાબી પ્રશ્નો				નિબંધલક્ષી પ્રશ્નો							
	ગુણ	(1 ગુણ)				(2 ગુણ)				(3 ગુણ)				-			
	પ્રકાર	K	U	A	કુલ	K	U	A	કુલ	K	U	A	કુલ	K	U	A	કુલ
હિન્દી	1(A)	1(1)	2(2)	1(1)	4(4)	-	-	-	-	-	-	-	-	1(1)	2(2)	1(1)	4(4)
				1(1)*	1(1)*											1(1)*	1(1)*
	1(B)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1(3)	1(3)	2(6)	-	1(3)	1(3)	2(6)
	2	-	-	-	-	1(2)	1(2)	2(4)	4(8)	-	-	-	-	1(2)	1(2)	2(4)	4(8)
					1(2)*	1(2)*	2(4)	1(2)*					1(2)	1(2)*	2(4)	1(2)*	
કુલ	1(1)	2(2)	1(1)	4(4)	1(2)	1(2)	2(4)	4(8)	-	1(3)	1(3)	2(6)	2(3)	4(7)	4(8)	10(18)	
				1(1)*	1(1)*	1(2)*	1(2)*	1(2)*					2(3)	1(2)*	1(1)*	2(3)*	
સંસ્કૃત	3(A)	1(1)	1(1)	1(1)	3(3)	-	-	-	-	-	-	-	1(1)	1(1)	1(1)	3(3)	
			1(1)*		1(1)*									1(1)*		1(1)*	
	3(B)	-	-	-	-	-	-	-	-	1(3)	1(3)	-	2(6)	1(3)	1(3)	-	2(6)
	4	-	-	-	-	2(4)	1(2)	1(2)	4(8)	-	-	-	-	2(4)	1(2)	1(2)	4(8)
					1(2)*	1(2)*	1(2)*	1(2)*					2(4)	1(2)*	1(2)*	1(2)*	
કુલ	1(1)	1(1)	1(1)	3(3)	2(4)	1(2)	1(2)	4(8)	1(3)	1(3)	-	2(6)	4(8)	3(6)	2(3)	9(17)	
				1(1)*	1(1)*	1(2)*	1(2)*	1(2)*	1(3)	1(3)		2(6)	4(8)	1(1)*	1(2)*	2(3)*	
એકંદરે કુલ	2(2)	3(3)	2(2)	7(7)	3(6)	2(4)	3(6)	8(16)	1(3)	2(6)	1(3)	4(12)	6(11)	7(13)	6(11)	19(35)	
		1(1)*	1(1)*	2(2)*	3(6)	1(2)*	1(2)*	2(4)*					6(11)	2(3)*	2(3)*	4(6)*	

❖ સૂચના :

- કૌંસ બહારના અંક પ્રશ્નોની કુલ સંખ્યા દર્શાવે છે.
- કૌંસ અંદરના અંક પ્રશ્નોના કુલ ગુણ દર્શાવે છે.
- બ્લ્યુપ્રિન્ટમાં * (ફૂદડી) વિકલ્પ પ્રશ્ન-ગુણભાર દર્શાવે છે.
- K (Knowledge-જ્ઞાન), U (Understanding – સમજ), A (Application-ઉપયોજન)

(2) પ્રશ્ન પ્રકાર આધારિત ગુણભાર ફાળવણી :

પ્રશ્ન પ્રકાર	હિન્દી પ્રશ્ન સંખ્યા-ગુણભાર	સંસ્કૃત પ્રશ્ન સંખ્યા-ગુણભાર	કુલ પ્રશ્ન સંખ્યા- ગુણભાર	કુલ ગુણભારના ટકા
અનાત્મલક્ષી પ્રશ્નો	4(4) 1(1)*	3(3) 1(1)*	7(7) 2(2)*	20.00 5.71*
ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો	4(8) 1(2)*	4(8) 1(2)*	8(16) 2(4)*	45.71 11.43*
નિબંધલક્ષી પ્રશ્નો	2(6)	2(6)	4(12)	34.29
કુલ	10(18) 2(3)*	9(17) 2(3)*	19(35) 4(6)*	100.00 17.14*

(3) કઠિનતા મૂલ્ય પ્રકાર આધારિત ગુણભાર ફાળવણી :

કઠિનતા મૂલ્યનો પ્રકાર	ગુણભાર	ટકા
સરળ	11	31.43%
મધ્યમ	13	37.14%
કઠિન	11	31.43%
કુલ	35	100.00%

(4) પ્રકરણ આધારિત ગુણભાર ફાળવણી :

❖ પદ્ધતિશાસ્ત્ર અને વિષયવસ્તુ: હિન્દી (ધોરણ- 5 થી 8) :

પ્રકરણ નંબર	પ્રકરણનું નામ	ગુણભાર	ટકા
01	અભ્યાસક્રમ કા સ્વરૂપ ંવં પ્રમુખ કૌશલ્યોં મેં પ્રભુત્વ	5	27.78
02	હિન્દી પાઠ્યપુસ્તક ંવં શિક્ષક સંદર્શિકા	2 (2)*	11.11 (11.11)*
03	વ્યાકરણ શિક્ષણ	4 (1)*	22.22 (5.56)*
04	ભાષા શિક્ષા કી વિધિયાં ંવં મૂલ્યાંકન	3	16.67
05	હિન્દી સાહિત્ય કે સ્વરૂપ ંવં સાહિત્યકાર	4	22.22
	કુલ	18 (3)*	100.00 (16.67)*

❖ પદ્ધતિશાસ્ત્ર અને વિષયવસ્તુ : સંસ્કૃત (ધોરણ- 6 થી 8):

પ્રકરણ નંબર	પ્રકરણનું નામ	ગુણભાર	ટકા
01	સંસ્કૃત ભાષા : વેદકાળથી વર્તમાન સુધી	6	35.29
02	સંસ્કૃતનો સાહિત્યિક વારસો	2 (2)*	11.76 (11.76)*
03	સંસ્કૃત અધ્યયન-અધ્યાપન પદ્ધતિઓ અને મૂલ્યાંકન	5	29.42
04	સંસ્કૃત સમજપત્ર અને વ્યાવહારિક વ્યાકરણ	4 (1)*	23.53 (5.88)*
	કુલ	17 (3)*	100.00 (17.65)*

(5) પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ :

વિષય	પ્રશ્ન નંબર	પ્રશ્નની વિગત	ગુણભાર	ટકા
હિન્દી	1(A)	સૂચના મુજબ પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો.	04	11.43
		* પાંચ પ્રશ્નો પૂછવા. તે પૈકી 1 પ્રશ્ન વિકલ્પ પ્રશ્ન (પ્રશ્ન ક્રમાંક 1 થી 4)		
	1(B)	સવિસ્તાર પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો.	06	17.14
		* બે પ્રશ્નો પૂછવા. (પ્રશ્ન ક્રમાંક 5 થી 6)		
	2	માઝ્યા મુજબ પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો.	08	22.86
		* પાંચ પ્રશ્નો પૂછવા. તે પૈકી 1 પ્રશ્ન વિકલ્પ પ્રશ્ન (પ્રશ્ન ક્રમાંક 7 થી 10)		
સંસ્કૃત	3(A)	સૂચના મુજબ પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો.	03	08.57
		* ચાર પ્રશ્નો પૂછવા. તે પૈકી 1 પ્રશ્ન વિકલ્પ પ્રશ્ન (પ્રશ્ન ક્રમાંક 11 થી 13)		
	3(B)	સવિસ્તાર પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો.	06	17.14
		* બે પ્રશ્નો પૂછવા. (પ્રશ્ન ક્રમાંક 14 થી 15)		
	4	માઝ્યા મુજબ પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો.	08	22.86
		* પાંચ પ્રશ્નો પૂછવા. તે પૈકી 1 પ્રશ્ન વિકલ્પ પ્રશ્ન (પ્રશ્ન ક્રમાંક 16 થી 19)		
કુલ			35	100.00

❖ સૂચના :

- પ્રકરણદીઠ ગુણભાર યથાવત જળવાઈ રહે તેની ખાસ કાળજી રાખવી.

D.El.Ed. द्वितीय वर्ष (न्यु कोर्स) कोर्स – 5(B) नमूना नु प्रश्नपत्र

कोर्सनु नाम:- 5(B) पद्धतिशास्त्र अने विषयवस्तु - हिन्दी (घोरण - 5 थी 8)

पद्धतिशास्त्र अने विषयवस्तु - संस्कृत (घोरण - 6 थी 8)

समय:- १.30 कलाक

कुल गुण:- 35

प्रश्न – 1 (A) सूचना अनुसार प्रश्नों के उत्तर दीजिए। (04)

- (01) वचन परिवर्तन कीजिए: राजा, वधू
(02) लिंग परिवर्तन कीजिए : थानेदार, बाबू OR
(02) शब्दकोश क्रम में लिखिए: औषध, ऋग्वेद, क्षमा, जमाना
(03) तार्किक चिंतन क्षमता विकसित करने की किन्हीं दो विधियों का नाम लिखिए।
(04) 'हार' उपन्यास किस साहित्यकार की रचना है?

प्रश्न –1 (B) सविस्तार उत्तर लिखिए। (06)

- (05) 'छात्र संयुक्ताक्षरयुक्त शब्दों का शुद्ध रूप से उच्चारण कर सकेंगे'
-इस अध्ययन निष्पत्ति में अध्येता प्रभुत्व प्राप्ति कैसे कर सक्ते हैं, उदाहरण सह समझाइए।
(06) 'प्रेमचंद' के जीवन एवं कवन का परिचय दीजिए।

प्रश्न – 2 सूचना अनुसार प्रश्नों के उत्तर लिखिए। (08)

- (07) 'राजा का हिस्सा' एवं 'इद्दाह' इकाइयों में निश्चित मूल्यों के नाम निर्देश दीजिए।
(08) हिन्दी कक्षा-6 पाठ्यपुस्तक के आंतरिक स्वरूप की किन्हीं चार विशेषताएँ लिखिए। OR
(08) हिन्दी कक्षा-8 शिक्षक संदर्शिका के आंतरिक स्वरूप की किन्हीं चार विशेषताएँ लिखिए।
(09) 'उपसर्ग' एवं 'प्रत्यय' की व्याख्या लिखिए।
(10) भेद स्पष्ट कीजिए: आत्मप्रकाशन विधि एवं शब्द संरचना विधि।

प्रश्न-3 (A) सूचना मुजब प्रश्नोंना उत्तर आपो. (03)

- (11) श्लोक पूर्ति करो : इश केन दशः।
(12) संस्कृतमां अनुवाए करो : शकुंतला जण वडे वृक्षने सीये छे.
(13) 'भव' धातुनुं अेकवचन अने बहुवचननुं रुप लभो. अथवा
(13) कृंतनुं रुप ओणभावो. : लिखितुम~

प्रश्न-3 (B) नीचे आपेल प्रश्नना सविस्तार उत्तर आपो. (06)

- (14) 'पाणिनी' अने 'वराहमिहिर' विशे परिचय आपो.
(15) संस्कृत भाषानी अध्ययन-अध्यापन पद्धतियो जएावी संस्कृत भाषाना अध्ययननुं महत्व स्पष्ट करो.

प्रश्न - 4 माज्या मुजब प्रश्नोंना उत्तर आपो. (08)

- (16) महाकवि कालिदास रचित कृतिओनां नाम आपो.
(17) संस्कृतनो अन्य विषयो साथेनो अनुबंध स्पष्ट करो. अथवा
(17) 'संस्कृत समृद्ध साहित्य वारसानी भाषा छे.' विधान स्पष्ट करो.
(18) वैश्विक इलक पर प्रयोजाती पद्धतियोनां नाम जएावो.
(19) टंक नोध लभो : 'सुभाषित अने श्लोकना गाननुं महत्व.'